

från tull är medgifven, skall, där tullsatsen är bestämd att utgå efter vikt, till grund för förtullningen läggas importörens af faktura, konnossement eller annan därmed jämförlig handling bestyrkta uppgift å det införda godsets vikt.

Stockholm den 24 januari 1906.

Dan. Broström.

N:o 27.

Af herr **D. Broström**, om anslag till byggande af en undervattensbåt.

Uti sin hemställan till Kungl. Maj:t om nyanskaffning af krigsfartygs-materiel föreslår statsrådet och chefven för kungl. sjöförsvarsdepartementet, att på extra stat för år 1907 måtte beviljas ett anslag af 5,164,000 kronor.

Det har icke undgått att väcka uppmärksamhet, att uti Kungl. Maj:ts förslag till nyanskaffning af fartygsmateriel ej är upptagen den nya typ af krigsfartyg, hvarmed vår flotta under senare delen af förra årets eskaderöfningar blef försedd, nämligen undervattensfartyg.

Väl må det erkännas, att det ännu ej blifvit utrönt eller i hvarje fall ej offentligt konstateradt, om och hvilken roll undervattensbåten spelat i det rysk-japanska kriget.

Men så långt det kommer ut i offentligheten, erfar man dock, att stormakterna med den allra största ifver bedrifva experimenterandet och byggandet af undervattensbåtar. England lär för närvarande äga eller hafva under byggnad ett fyrtiotal, Frankrike ungefär dubbelt så många undervattensfartyg. Man kan däraf förstå, att de sätta ett särdeles stort värde på detta slag af krigsvapen.

Hvad nu nyanskaffningarna till vår flotta vidkommer, måste det på grund af den begränsning, hvarmed budgeten med hänsyn till landets ekonomiska bärkraft måste uppgöras, framför allt läggas största vikten vid, att vi inom ramen för våra försvarsutgifter anskaffa det absolut yppersta i sitt slag. Hvilken uppfattning vi än kunna hafva om våra pansarbåtar och kryssare, veta vi dock, att till följd af begränsningen af deras storlek, betingad ej allenast af deras uppgift att tjäna uteslutande till kustförsvar, utan äfven på grund af kostnadshänsyn, vi icke för närvarande kunna tänka på att anskaffa fartyg, som kunna anses såsom de absolut yppersta, d. v. s. fullt jämförliga med stormakternas i hvad beträffar fart, aktionsradie, artilleri och pansarskydd. I sammanhang härmed torde böra omnämnas, att de senast föreslagna nyanskaffningarna af slagskepp för stormakternas flottor betinga en kostnad af omkring 36 millioner kronor och för pansarkryssare af omkring 26 millioner. Däremot är anskaffningskostnaden för de mest moderna torpedbåtar, jagare och undervattensbåtar ej större, än att våra ekonomiska tillgångar medgifva oss, att vi af detta slags fartyg kunna skaffa oss med utlandets yppersta fullt jämbördiga. Hvad torpedbåtar och jagare beträffar, möter som bekant ingen svårighet att från utlandet anskaffa de modernaste modellfartyg.

Med byggandet af undervattensbåtar föreligger emellertid ett motsatt förhållande. Vi kunna härvid icke draga någon nytta af den erfarenhet, som stormakterna måst köpa genom betydande uppoffringar.

Man låter på det sorgfälligaste från offentligheten bevara den minsta detalj, som kan skänka de olika typerna af undervattensbåtar deras speciella värde.

Genom att undanhålla en fiende alla detaljer om detta fruktansvärda stridsvapen vill man uppnå ett dubbelt mål: att genom ovissheten om detta vapens användande moraliskt undergräfvat fiendens stridskrafter, men samtidigt moraliskt stärka de egna.

Ehuruväl det icke bör vara lämpligt, att närmare detaljer om det värde, som vår flotta satte på undervattensbåten Hajen under förra årets öfningar offentliggöras, kan det likvisst aldrig skada, att till allmänhetens kännedom bringas, att man i stort sedt varit tillfredsställd med dess användande vid öfningarna.

För oss fordras särskildt att göra våra kuster osäkra för en anryckande fiende. Utan att vara särdeles initierad uti krigskonstens hemligheter kan man förstå, att våra kuster äro idealiskt skapade för en sådan detalj uti

försvaret, och att intet vapen kan därvid tjäna oss bättre än just undervattensbåten.

Riksdagen har uti skrifvelse till Kungl. Maj:t, n:o 114 år 1902, uttalat behovet af att till stärkande af vårt försvar ett antal fullt lämpliga undervattensbåtar böra anskaffas.

Statsrådet och chefen för kungl. sjöförvarsdepartementet erkänner i sin hemställan till Kungl. Maj:t, att experimenten med »Hajen» i det stora hela varit tillfredsställande, och marinförvaltningen tillstyrker äfven bygandet af en ny undervattensbåt till en kostnad af 400,000 kronor.

Hajen lär besitta egenskaper af stort värde, som ej återfinnas hos andra flottors undervattensbåtar.

Nu har i det föregående visats, att vi beträffande undervattensfartyg ej kunna tillgodogöra oss utlandets erfarenheter.

Vi måste därför bygga upp på egen grund, så att säga. Det förefaller därför, som om det skulle vara till stor skada för vårt försvar, om vi ej med kraft och förutseende pådrefve nybyggandet af detta vapen för att så småningom komma till en fulländad typ.

Om Riksdagen nu beviljar anslag till en ny undervattensbåt, kunna dessa medel icke användas före 1907. Tillfälle gifves därför att vinna ytterligare erfarenhet om den nuvarande undervattensbåten under nästa sommars öfningar.

Det förhållandet, att vi nu kommit ur den kritiska politiska situation, som unionskonflikten skapade, synes mig ej ett ögonblick tillåta, att vi fördröja eller ställa oss afvaktande, hvad angår experiment och undersökningar för undervattensvapnet, hvilket utgör ett så viktigt led i vårt lands försvar.

Under åberopande af hvad nu anförts, får jag hemställa,

att Riksdagen måtte på extra stat för år 1907 bevilja ett anslag af 400,000 kronor till byggande af en undervattensbåt.

Stockholm den 24 januari 1906.

Dan. Broström.